

Helsingin kaupunki

Helsingin ympäristötietoisuuden yhteistyösuunnitelma

1. Työn tavoite

Tämän suunnitelman tavoitteena on yhteistyön kehittämisen kautta luoda edellytyksiä kokonais-taloudellisesti viisaalle, yhteisiä resursseja tehok-kaammin hyödyntävälle ja yhä vaikuttavammalle ympäristötietoisuustyölle Helsingissä. Tavoitteena on myös, että ympäristötietoisuustyö vastaisi kau-punkilaisten odotuksia ja tarpeita.

Ympäristötietoisuus on ympäristönäkökohtien tiedostamista ja niiden huomioimista toimintaa kos-kevia päätöksiä ja valintoja tehtäessä. Ympäristötie-toisuuden edistämistyötä tehdään kaiken ikäisten ja kaikenlaisissa tehtävissä olevien kuntalaisten kans-sa. Ympäristötietoisuus on tärkeä perusta kestävän yhteiskunnan rakentamisessa.

Yhteistyötä ohjaa kaupunginvaltuuston 26.9.2012 hyväksymän ympäristöpolitiikan ympäristötietoi-suutta ja -vastuullisuutta koskevat keskipitkän aika-välin tavoitteet, jotka tähtäävät noin vuoteen 2020.

Ympäristökeskus kutsuu koolle poikkihallinnollisen ympäristötietoisuuden yhteistyöryhmän vähintään kaksi kertaa vuodessa ja seuraa suunnitelman toteutusta. Tavoitteita edistetään myös yhteisillä hankkeilla.

2. Monta hyvää syytä lisätä yhteistyötä

- Enemmän resursseja! Yhteistyöllä voidaan koota yhteen enemmän niin aineettomia kuin aineellisia resursseja.
- Isompia hankkeita on mahdollista toteuttaa, kun voimavarat, osaaminen ja erilaiset keinot yhdistetään.
- Uusia innovaatioita! Parempia palveluita! Yhteistyö lisää hyvien käytäntöjen vaihtoa ja motivoi kehittämään uutta.
- Selkeät roolit sujuvoittavat asioiden eteenpäin vientiä. Päällekkäisyyksien välttäminen on oleellista, kun toimitaan kaupungin rajallisilla resursseilla.
- Lisää vaikuttavuutta! Yhteistyöllä pystytään paremmin kohdentamaan resurssit sinne, missä vaikuttavuus on suuri mm. tunnistamalla avain-toimijat.
- Tehokkaampaa viestintää! Yhdistämällä eri toimijoiden verkostot voidaan tavoittaa suuri joukko ihmisiä.

3. Helsingin ympäristöpolitiikka ohjaa yhteistyötämme

Ympäristötietoisuutta ja -vastuullisuutta koskevat tavoitteet

Tavoite 1.

Helsinki on ympäristökasvatuksen edelläkävijä.

Tavoite 2.

Helsingiläisten kestävää elämäntapaa tukeva palvelutarjonta tekee valinnoista helppoja.

Tavoite 3.

Jokaiselle työyhteisölle on koulutettu ekotukihenkilö, ja kaupungin työntekijät ovat tietoisia ympäristöasioista.

Tavoite 4.

Päättäjien hyvä ympäristötietoisuus mahdollistaa ympäristövastuullisten päätösten tekemisen.

Tavoite 1. Helsinki on ympäristökasvatuksen edelläkävijä.

Toimimme tavoitteen eteen mm.

- suunnittelemalla ja toteuttamalla toimintaa yhdessä kaupunkilaisten kanssa
- ottamalla ympäristökasvatustyössä yhä paremmin huomioon monikulttuurisuuden ja eri-ikäiset ihmiset
- kehittämällä luontoalueista oppimisympäristöjä, joihin on helppo mennä eri-ikäisten ryhmien kanssa retkelle
- ottamalla materiaalien tuottamisessa huomioon kaupungin eri toimijoiden tarpeet ja hyödyntämällä aktiivisesti jo tuotettuja materiaaleja
- ottamalla yhteiseksi tavoitteeksi, että jokainen 1–9-luokkalainen lapsi pääsee luontokouluun tai luontoretelle vähintään kerran vuodessa ja että luontokoulujen tarjontaa kehitetään vastaamaan yhä paremmin koulujen tarpeita
- kokoamalla poikkihallinnollisen yhteistyöryhmän, jossa ovat mukana Helsingin keskeiset ympäristötietoisuutta edistävät toimijat
- kokoamalla kaupungin ympäristökasvatuspalvelut yhteisille nettisivuille
- ottamalla käyttöön Helsingin hyvät ja tehokkaat viestintäkanavat
- toimimalla aktiivisesti sosiaalisessa mediassa ja kehittämällä some-yhteistyötä.

Tavoite 2. **Helsingin kestävä elämäntapa tukeva palvelutarjonta tekee valinnoista helppoja.**

Toimimme tavoitteen eteen mm.

- kehittämällä Helsingin toimipisteistä asiointipaikkoja, joissa ympäristön kannalta hyvät vaihtoehdot ovat näkyvästi esillä ja niitä myös tarjotaan aktiivisesti kuntalaisille
- kehittämällä yhteistyötä tärkeiden portinvaajien, mm. leikkipuistojen henkilöstön, varhaiskasvatuksen aluepäälliköiden, oppilaitosten rehtorien, kirjastojen, monitoimitalojen, neuvoloiden, kaupunginosayhdistysten ja järjestöjen kanssa
- tarjoamalla ihmisille osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksia
- tarjoamalla kunnan tiloja ja tiluksia sekä muita tukimuotoja kuntalaisten omaehtoiseen ympäristötoimintaan
- tuomalla kuntalaisten, asukasyhdistysten ja muiden järjestöjen ympäristötyötä esille eri keinoin.

Tavoite 3.

Jokaiselle työyhteisöllä on koulutettu ekotukihenkilö, ja kaupungin työntekijät ovat tietoisia ympäristöasioista.

Toimimme tavoitteen eteen mm.

- kehittämällä ekotukitoimintaa niin, että se tukee yhä paremmin koko työyhteisön ympäristövastuullisuutta
- jakamalla aktiivisesti ja jatkuvasti työpaikkojen parhaita ympäristökäytäntöjä
- sitouttamalla uusia toimijoita tukemaan työpaikkojen ympäristötyötä
- tuomalla työpaikkojen ympäristötyötä yhä näkyvämmiin esille mm. sosiaalisessa mediassa
- vahvistamalla ekotukihenkilöiden roolia mm. kirjaamalla ympäristötyö osaksi työn kuvaa
- ottamalla ympäristöasiat ja ekotukitoiminta osaksi työpaikkojen perehdytystä
- edistämällä ekotukihenkilöiden työpari-ajattelua
- sitomalla ekotukitoiminnan yhä paremmin mukaan organisaatioiden muuhun ympäristötyöhön (esim. ympäristöjärjestelmätyö) niin, että ekotukitoiminta tukee muuta ympäristötyötä saumattomasti.

Tavoite 4.

Päättäjien hyvä ympäristötietoisuus mahdollistaa ympäristövastuullisten päätösten tekemisen.

Toimimme tavoitteen eteen mm.

- sitouttamalla valtuuston ja lautakuntien edustajia ympäristöaiheisiin hankkeisiin ja tapahtumiin
- sisällyttämällä ympäristöasiat osaksi keskijohdon ja ylemmän johdon koulutuksia
- sisällyttämällä esimiehen rooliin ympäristönäkökulman huomioon ottamisen
- tuomalla aktiivisesti esille ympäristötyön taloudellisia hyötyjä
- lisäämällä ympäristötietoisuutta edistävien tahojen ymmärrystä kunnallisesta päätöksenteosta.

4. Helsingin keskeiset ympäristötietoisuutta edistävät toimijat ja toiminnan painoalueet

Varhaiskasvatusvirasto

Varhaiskasvatusvirasto ja sen henkilöstö leikkipuistotoiminnan, päiväkotien ja perhepäivähoidon lähes 600 toimipisteessä rohkaisee toisiaan sekä lapsiperheitä yhdessä löytämään Helsingin monipuolisen luonnon tarjoamia leikki- ja ajanviettopaikkoja. Varhaiskasvatusvirasto muo-
vaa yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa osallistavia toimintamuotoja lapsiperheiden ympäristötietoisuuden lisäämiseksi ja tarjoaa toisillekin ympäristökasvattajille leikkipuistoja ja muita ulkoilemiskitilojaan viestintäkanavaksi lapsiperheiden suuntaan.

Yhdyshenkilö: varhaiskasvatuksen asiantuntija Risto Keskinen, risto.keskinen@hel.fi

Opetusvirasto

Opetusvirasto tukee koulujen ympäristökasvatustyötä tuottamalla opettajille koulutusta eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Virasto tukee koulujen ympäristöryhmien ja oppilaiden ympäristöosallisuutta erilaisin materiaalein, koulutuksin ja tapahtumin, jotka toteutetaan yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa. Virasto tarjoaa yhteistyöhön asiantuntijatyötä sekä tiedotuskanavan.

Yhdyshenkilö: opetuskonsultti Kirsi Verkka
kirsi.verkka@hel.fi

Rakennusvirasto

Rakennusvirasto tuottaa luontopolkuja, www.vihreatsylit.fi-sivustoa ja muita ympäristötietoisuutta edistäviä oppimis-ympäristöjä ja järjestää vapaaehtoistyötä (www.hyvakasvaa.fi) sekä opastettuja puistokävelyjä. Virasto tekee yhteistyötä ilmastotapahtumien järjestäjien kanssa tapahtumien ympäristökuormituksen vähentämiseksi. Rakennusvirasto tarjoaa yhteistyöhön kaikki ne foorumit, joissa se toimii.

Yhdyshenkilö: projektipäällikkö Elina Nummi,
elina.nummi@hel.fi

Nuorisoasiankeskus

Nuorisoasiankeskus tuottaa yhdessä nuorten kanssa kulttuuripalveluita ja harrastuksia. Keskus edistää nuorten yhteiskunnallista osallistumista ja tarjoaa nuorille tukea ja neuvontaa. Toimintaa on noin 60 tilassa eri puolilla Helsingiä. Nuorisoasiankeskus tuottaa ympäristötietoisuutta edistäviä toimintoja kaikissa toimipaikoissa ja erityisesti seuraavissa: Fallkullan kotieläintila, Bengtsårin leirisaari, Kumpulan koulukasvitarha, Vartiosaaren kesätoimintapaikka, Seikkailutalo, Granön leirialue, Roihuvuoren monen polven kasvutila, Luupin kivipaja, Meriharjun luontotalo (Meriharjussa: ekotukihenkiöiden koulutus, luontokoulupäivät, toimipaikkojen tukeminen ympäristöasioissa, viraston ympäristöraportointi, energiakampanjat ym. kehittäminen).

Yhdyshenkilö: kestävän kehityksen koordinaattori Ulla Kajaluoto, ulla.kajaluoto@hel.fi

Ympäristökeskus

Ympäristökeskus tekee kunnallisen ympäristöviranomaisen laajaan tehtäväkenttään liittyvää ympäristötietoisuuden lisäämistä monin eri keinoin. Keskiossa ovat ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, Itämeren suojelu ja ekotukitoiminnan koordinointi. Harakan luontokeskus tuottaa erityisesti Itämereen liittyviä ympäristökasvatuspalveluita päivähoitolle, kouluille, kasvattajille ja suurelle yleisölle.

Yhdyshenkilö: johtava ympäristösuunnittelija Kaisa Pajanen,
kaisa.pajanen@hel.fi

Liikuntavirasto

Liikuntavirasto tuottaa monipuolisia liikunta- ja ulkoilupalveluita sekä -alueita erilaisille asiakasryhmille yhteistyössä liikuntaseurojen, tapahtumajärjestäjien, palveluiden tuottajien liikuntalaitosten kanssa. Virasto tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja, ulkoilualueita ja saaria, venesatamia, vesiuurheilupaikkoja, uimarantoja ja vastaa kalastuksen valvon-
nasta ja kehittämisestä sekä tuottaa yhteistyössä muiden kanssa näihin materiaalia ja tietoa-aineistoa. Liikuntavirasto tarjoaa yhteistyöhön palvelumuotoilun ja digitaalisten palveluiden osaamista sekä yhteistyökanavansa ja materiaalin.

Yhdyshenkilöt: projektipäällikkö Hannu Airola,
hannu.airola@hel.fi ja suunnittelija Kimmo Raineva,
kimmo.raineva@hel.fi

Kirjasto

Kirjasto mahdollistaa kaikille avoimen pääsyn ympäristötietoon. Kirjasto järjestää ympäristöaiheisia tilaisuuksia, näyttelyitä sekä tavarain lainausta. Kirjasto tarjoaa väylän muille toimijoille esitellä palveluitaan (esitehyllyt ja näytöt). Helsingissä on yhteensä 37 kirjastoa.

Yhdyshenkilöt: kirjastonjohtaja Harri Sahavirta,
harri.sahavirta@hel.fi ja suunnittelija Leila Sonkkanen,
leila.sonkkanen@hel.fi

Työväenopisto

Työväenopisto järjestää kuntalaisille (aikuiset) avoimia ympäristötietoisuutta edistäviä kursseja eri teemoilla.

Yhdyshenkilö: tilapalveluvastaava Jussi Suomaa,
jussi.suomaa@hel.fi

Korkeasaari

Korkeasaari järjestää eläintarhaopastuksia, tapahtumia ja kampanjoita sekä luontokoulutoimintaa teemoina mm. uhanalaisten eläinten suojelu ja eläinten käyttäytyminen. Suuren kävijämääränsä vuoksi tarjoaa se myös muille ympäristötietoisuutta edistävälle toimijoille mahdollisuuden tavoittaa paljon ihmisiä.

Yhdyshenkilö: ympäristökasvattaja Marjo Priha,
marjo.priha@hel.fi

Helen

Helen tuottaa energianeuvontaa asiakkaille sekä koululais- ja opiskelijaryhmille.

Yhdyshenkilö: ympäristöasiantuntija Pirjo Jantunen,
pirjo.jantunen@helen.fi

Pääkaupunkiseudulliset toimijat, jotka tuottavat ympäristötietoisuutta edistäviä palveluita Helsingille ja joiden toimintaa Helsinki tukee

HSY ja Ilmastoinfo

HSY viestii ja neuvoo jäte- ja vesihuoltoon sekä ilmanlaatuun liittyvissä asioissa pääkaupunkiseudun asukkaita ja koululaisia. HSY:n Ilmastoinfon neuvontateemoja ovat energia, liikkuminen, ruoka ja kuluttaminen ja kohderyhmänä ovat seudun asukkaat ja PK-yritykset.

Yhdyshenkilö: neuvonnan ryhmäpäällikkö Leena Mikkonen-Young, leena.mikkonen-young@hsy.fi

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus

Kierrätyskeskus tuottaa kestävän kulutuksen kasvatusta useille eri kohdetyhmille. Tarkoituksena on kehittää myymälöistä aktiivisia kestävän kehityksen toimintakeskuksia.

Yhdyshenkilö: koulutustoimen johtaja Katja Viberg,
katja.viberg@kierratyskeskus.fi

Suomen luontokeskus Haltia

Järjestää näyttelyitä ja niihin liittyviä opastuksia, tapahtumia ja kursseja sekä luontokoulutoimintaa erityisesti ns. maksajakunnille (Espoo, Helsinki, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi ja Vihti). Teemoina ovat luontosuhde ja luonnonsuojelualueet.

Yhdyshenkilö: erikoissuunnittelija Elina Pilke,
elina.pilke@metsa.fi

5. Yhteistyöhankkeet

Edistämme ympäristötietoisuutta myös seuraavilla innovatiivisilla ja yhteistyötä vahvistavilla hankkeilla 2016–2017.

Hanke 1 Helsinki EcoGames -alusta

EcoGames-palvelussa erilaiset ekologiset teot muutetaan pelillisiksi sovelluksiksi. Pelin pelimerkkinä toimii oikea virtuaalinen valuutta ecoin. Ecoineja voi ansaita mm. pyöräilemällä, käymällä luontoretkeillä, tarjoamalla naapuriapua, kaupunkiviljelemällä jne. Valuuttaa voi voittaa, tallentaa, jakaa, ja sillä voi saada etuja, esimerkiksi kausikortin uimahalliin. Pelimaailman tapahtumat tuodaan näkyväksi infografiikan avulla. Interaktiivisuus ja sosiaalinen media ovat oleellinen osa palvelua. Peliin voivat osallistua hallintokunnat, yritykset, yhteisöt, tapahtumat, kaveriporukat ja pelaajina kaikki kaupunkilaiset. Digitaalisen palvelun fyysisenä alustana toimii koko kaupunki ja sen on tarkoitus tuottaa hyötyä kaikille peliin osallistujille.

Aikataulu: 2016–2017

Koordinointi: Liikuntavirasto

Yhteistyökumppanit: kaikki verkoston toimijat

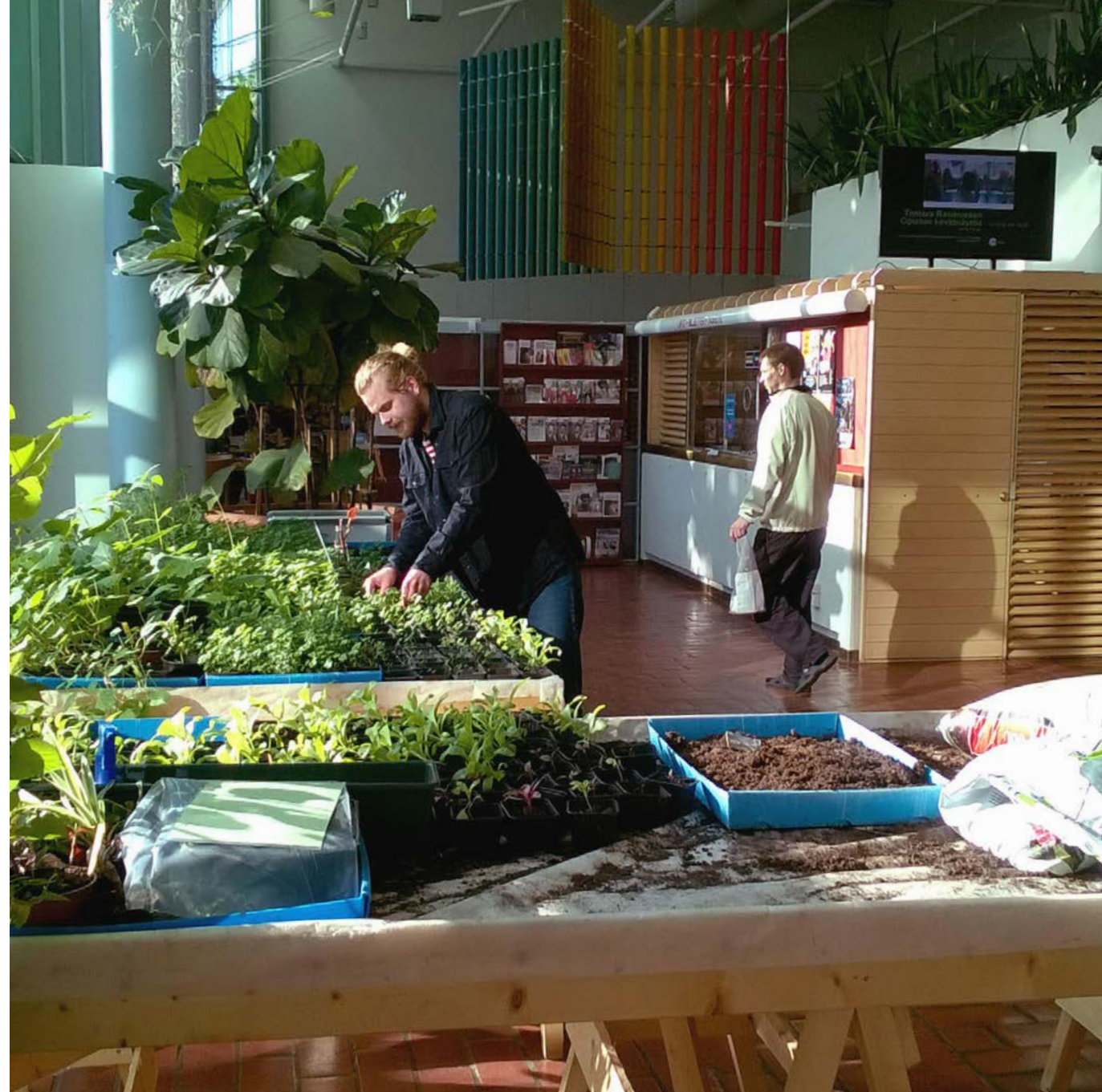
Hanke 2 Myllypurosta uudenlaisen tekemisen mallialue

Ideana on, että Myllypuro toimii kokeilualustana, jossa yhteisvoimin tuetaan alueen asukkaiden ja toimijoiden ideoita kestäväen elämän edistämiseksi. Mukaan pyydetään alueen neuvola, terveyskeskus, liikuntapaikat, päiväkodit, koulut ja muut oppilaitokset (mm. Metropolia Ammattikorkeakoulu), nuorisotalo, kirjasto, ekotukihenkilöt jne. Myös alueen eri toimijoiden johto sitoutetaan yhteistyöhön. Järjestetään työpajoja, koulutuksia, tapahtumia jne. Kokeillaan uusia poikkihallinnollisia toimintatapoja. Tavoitteena on ujuttaa ympäristöystävälliset valinnat osaksi alueen normaalia elämää ja päätöksentekoa.

Aikataulu: 2016–2018

Koordinointi: Varhaiskasvatusvirasto

Yhteistyökumppanit: kaikki verkoston toimijat

Helsingin kaupungin kanssa yhteistyössä

HSY

KIERRÄTYSKESKUS

Kuvat:

Kansikuva Sakke Somerma

s. 1 Jussi Hellsten / Visit Helsinki

s. 4 Jussi Hellsten / Visit Helsinki

s. 7 Marianne Saviaho

s. 8 Jussi Hellsten / Visit Helsinki

s. 10 Helsingin työväenopisto

s. 15 Kaisa Pajanen

Taitto: Marjo Kosonen

Paino: Libris Oy 7/2016